

INFORMACJA

W związku z podwyższoną (nie przekraczającą dopuszczalnych norm) wartością azotanów w próbkach wody z Wodociągu w Skieblewie oraz Lipsku, Zakład Gospodarki Komunalnej informuje, że od dnia 27 lipca 2018 roku na terenie całego kraju obowiązuje „*Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.*”

Zalecamy rolnikom aby zapoznali się z Programem i sumiennie go realizowali, gdyż niżej przedstawione działania wchodzą w zakres wymogów wzajemnej zgodności, które należy przestrzegać. Program działań zawiera środki służące ograniczeniu odpływu azotanów ze źródeł rolniczych oraz sposób postępowania w zakresie praktyki rolniczej, związanej z procesami nawożenia, gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych, z uwzględnieniem najlepszych praktyk.

Rodzaje zalecanych praktyk w zależności od wielkości gospodarstw i sposobu produkcji:

Gospodarstwo prowadzące produkcję rolną oraz działalność w ramach której są przechowywane odchody zwierzęce lub stosowane nawozy:	Zalecane praktyki	
Na powierzchni poniżej 10 ha użytków rolnych lub poniżej 10 DJP według stanu średniorocznego	Brak obowiązku prowadzenia dokumentacji dotyczącej nawożenia azotem	
Na powierzchni równej lub większej 10 ha użytków rolnych lub utrzymujące zwierzęta gospodarskie w liczbie większej lub równej 10 DJP według stanu średniorocznego	Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem (*)	Obliczenia maksymalnych dawek azotu lub dobrowolnie plan nawożenia azotem (*)
Powyżej 100 ha użytków rolnych lub powyżej 50 ha upraw intensywnych lub powyżej 60 DJP według stanu średniorocznego		Plan nawożenia azotem (*)
Prowadzące chów lub hodowlę powyżej 40000 stanowisk dla drobiu lub powyżej 2000 stanowisk dla świń o wadze powyżej 30 kg lub 750 stanowisk dla macior		Plan nawożenia azotem zatwierdzony przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą, kopia przekazana do wójta, burmistrza, prezydenta miasta oraz do WIOŚ właściwego ze względu miejsce położenia gruntów (*)
Przestrzeganie terminów nawożenia		

(*) Dokumenty należy przechowywać przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

Ograniczenie rolniczego wykorzystania nawozów

Nie można stosować nawozów na glebach zamarzniętych (z wyjątkiem gleby, która rozmarza co najmniej powierzchniowo w ciągu dnia), zalanych wodą, nasyconych wodą lub pokrytych śniegiem.

Odległości, w jakich nie wolno stosować nawozów w pobliżu wód powierzchniowych:

Na gruntach rolnych od brzegu:				
Rodzaj nawozu	jezior i zbiorników wodnych o powierzchni do 50 ha	cieków naturalnych	rowów z wyłączeniem rowów o szerokości do 5 m liczonej na górnej krawędzi brzegu rowu	kanałów
Nawozy z wyłączeniem gnojowicy	5 m	5 m	5 m	5 m
Gnojowica	10 m	10 m	10 m	10 m
Na gruntach rolnych od:				
Rodzaj nawozu	brzegu jezior i zbiorników wodnych o powierzchni powyżej 50 ha	ujęć wody, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy prawo wodne	obszarów morskiego pasa nadbrzeżnego	
Wszystkie rodzaje nawozów	20 m	20 m	20 m	

Powyższe strefy buforowe mogą być zmniejszone o połowę w przypadku gruntów rolnych z uprawami oraz w przypadku stosowania nawozów przy pomocy urządzeń aplikujących je bezpośrednio do gleby lub podzielenia pełnej dawki nawozów co najmniej na 3 równe dawki, przy czym odstęp między zastosowaniem tych dawek nawozu nie może być krótszy niż 14 dni.

Nawozów nie stosuje się na terenach o dużym nachyleniu¹ w kierunku wód powierzchniowych w odległościach określonych w tabeli powyżej, zwiększonych o 5 m.

W pozostałej części terenu o dużym nachyleniu należy:

- rozdzielić dawki nawozów azotowych mineralnych tak, aby poszczególne dawki nie przekraczały 100 kg N/ha;
- stosując nawozy na gruntach ornych – dokonać ich bezpośredniej aplikacji do gleby lub przyorywać lub wymieszać z glebą, a w okresie wegetacyjnym roślin uprawnych stosować je przy największym zapotrzebowaniu roślin na azot. **Przyoranie lub wymieszanie z glebą powinno nastąpić w ciągu 4 godzin od zastosowania nawozu naturalnego, jednak nie później niż następnego dnia po jego zastosowaniu;**
- uprawiać działkę rolną w kierunku poprzecznym do nachylenia stoku, stosując odkładanie skiby w górę stoku, o ile pozwala na to wielkość i usytuowanie tej działki rolnej lub przy zastosowaniu konserwujących systemów uprawy zapobiegających wymywaniu (uprawa uproszczona, uprawa uproszczona pasowa, uprawa zerowa), z tym że nie dotyczy to działki rolnej mniejszej niż 1 ha, na której stosuje się uproszczony system uprawy.

Zakazuje się przechowywania nawozów w terenie o dużym nachyleniu w odległości 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych, pasa morskiego i ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

¹ Teren o dużym nachyleniu - stok o nachyleniu większym niż 10%, co oznacza wzrost pochylenia terenu o 1 m na długości 10 m.

Terminy stosowania nawozów:

Rodzaj nawozu Rodzaj gruntów	Nawozy azotowe mineralne i nawozy naturalne płynne	Nawozy naturalne stałe
Grunty orne	1 marca – 20 października ^{1) 2)}	1 marca – 31 października ^{1) 2)}
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 2 do Programu	1 marca – 15 października ^{1) 2)}	
Grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu	1 marca – 25 października ^{1) 2)}	
Uprawy trwałe	1 marca – 31 października	1 marca – 31 listopada
Uprawy wieloletnie		
Trwałe użytki zielone		

1) termin nie dotyczy podmiotów, które będą zakładać uprawy jesienią po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach. Dopuszczalna dawka azotu w wieloskładnikowych nawozach dla zakładanych upraw nie może przekroczyć dawki 30 kg N/ha. Należy szczegółowo udokumentować termin zbioru, datę stosowania nawozu, zastosowane nawozy i ich dawkę oraz termin siewu jesiennej uprawy.

2) termin nie dotyczy podmiotów, którzy z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe np. nadmierne uwilgotnienie gleby, nie mogli dokonać zbiorów lub nawożenia. Dla tych podmiotów termin graniczny stosowania nawozów to dzień 30 listopada.

Terminów określonych w tabeli powyżej nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami oraz upraw kontenerowych.

Nie stosuje się nawożenia na glebach odłogowanych.

Warunki przechowywania nawozów naturalnych

Nawozy naturalne płynne i nawozy naturalne stałe należy przechowywać i składować w bezpieczny dla środowiska sposób, zapobiegający przedostawaniu się odcieków do wód i gruntu.

Wymaga to zapewnienia powierzchni nieprzepuszczalnych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych oraz pojemności przykrytych (w szczególności osłoną elastyczną lub osłoną pływającą) zbiorników na nawozy naturalne płynne, które powinny posiadać szczelne dno i ściany.

W przypadku utrzymywania zwierząt gospodarskich na głębokiej ściółce obornik może być przechowywany w budynku inwentarskim o nieprzepuszczalnym podłożu.

Możliwe jest przekazanie części lub całości wytwarzanych w gospodarstwie rolnym nawozów naturalnych (odchodów zwierzęcych) innemu podmiotowi lub biogazowni rolniczej.

Przekazanie i przyjęcie nawozów naturalnych należy udokumentować na piśmie, przez:

- wskazanie danych przekazującego i przyjmującego te nawozy,
- rodzajów i ilości przekazywanych nawozów,

- terminu ich przekazania oraz
- celu ich wykorzystania (np. do nawożenia gruntów, do biogazowni, do produkcji podłoży dla pieczarek, itp.).

Rolnik przekazujący nawozy naturalne zobowiązany jest do obliczenia ilości nawozów naturalnych wytwarzanych w gospodarstwie przeznaczonych do przekazania oraz obliczenia ilości azotu w tych nawozach.

Umowę zbytu nawozów naturalnych (odchodów zwierzęcych) przekazujący i przyjmujący te nawozy przechowują przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

Możliwe jest czasowe, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia utworzenia każdej z przyzm, składowanie obornika bezpośrednio na gruntach rolnych, przy czym:

- przyzmy lokalizuje się poza zagłębieniami terenu, na możliwie płaskim terenie, o dopuszczalnym spadku do 3%, w miejscu niepiaszczystym i niepodmokłym, w odległości większej niż 25 m od linii brzegu wód powierzchniowych, pasa morskiego i ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej,
- lokalizację przyzmy oraz datę złożenia obornika w danym roku na danej działce zaznacza się na mapie lub szkicu działki, które przechowuje się przez okres 3 lat od dnia zakończenia składowania obornika;
- nie dopuszcza się ponownego składowania obornika na przyzmy w tym samym miejscu przez okres 3 lat od dnia zakończenia poprzedniego składowania obornika.

Zabronione jest składowanie pomiotu ptasiego bezpośrednio na gruncie przez cały rok.

Zabronione jest składowanie i przechowywanie kiszonek bezpośrednio na gruncie.

Kiszonki należy przechowywać w szczególności w silosach, rękawach foliowych, na płytach lub na podkładzie z folii, sieczki lub słomy, lub innym materiale, który pochłania odcieki, oraz pod przykryciem foliowym.

Zabronione jest składowanie i przechowywanie nawozów naturalnych oraz kiszonek w odległości mniejszej niż 25 m od:

- studni lub ujęć wód, jeżeli nie ustanowiono strefy ochronnej,
- linii brzegu wód powierzchniowych oraz pasa morskiego.

Pojemność zbiorników na nawozy naturalne płynne powinna umożliwiać ich przechowanie przez okres 6 miesięcy.

Powierzchnia miejsc do przechowywania nawozów naturalnych stałych powinna umożliwiać ich przechowanie przez okres 5 miesięcy.

Konieczne jest DOSTOSOWANIE powierzchni lub pojemności posiadanych miejsc do przechowywania nawozów naturalnych (odchodów zwierzęcych) do wymogów określonych w Programie, w terminie do:

- **31 grudnia 2021 r.** – w przypadku podmiotów prowadzących chów lub hodowlę zwierząt gospodarskich w liczbie większej niż 210 DJP, w tym podmiotów prowadzących chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior;
- **31 grudnia 2024 r.** – w przypadku podmiotów prowadzących chów lub hodowlę zwierząt gospodarskich w liczbie mniejszej lub równej 210 DJP.

Przed upływem terminów NA DOSTOSOWANIE należy zapewnić przechowywanie nawozów naturalnych płynnych w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej gromadzenie co najmniej 4-miesięcznej produkcji tego nawozu.

Dawki i sposoby nawożenia azotem.

Roczna dawka nawozów naturalnych (odchodów zwierzęcych) wykorzystywanych rolniczo nie może zawierać więcej niż 170 kg azotu (N) w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych.

Plan nawożenia azotem

Podmiot prowadzący produkcję rolną oraz podmiot prowadzący działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy Prawo wodne, który prowadzi chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior:

- opracowuje plan nawożenia azotem zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej, na podstawie składu chemicznego nawozów oraz potrzeb pokarmowych roślin i zasobności gleb, uwzględniających stosowane odpady i nawozy;
- uzyskuje pozytywną opinię okręgowej stacji chemiczno-rolniczej o tym planie - nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego lub produktu pofermentacyjnego;
- doręcza wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska, właściwemu ze względu na miejsce stosowania nawozów naturalnych lub produktów pofermentacyjnych, kopię tego planu, wraz z pozytywną opinią okręgowej stacji o tym planie, nie później niż do dnia rozpoczęcia stosowania nawozu naturalnego lub produktu pofermentacyjnego,
- może zbyć do 30% gnojówki i gnojowicy do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, a pozostałą ilość, przeznaczyć do produkcji biogazu rolniczego lub zagospodarować na użytkach rolnych, których jest posiadaczem i na których prowadzi uprawę roślin.

Podmiot prowadzący produkcję rolną oraz podmiot prowadzący działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy Prawo wodne:

- posiadający gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 100 ha użytków rolnych (własność, dzierżawa, użytkowanie lub użytkowanie wieczyste) lub
- uprawiający uprawy intensywne, których lista została określona w załączniku nr 7 do Programu na gruntach ornych na powierzchni powyżej 50 ha, lub
- utrzymujący obsadę większą niż 60 DJP wg stanu średniorocznego,

jest obowiązany do posiadania planu nawożenia azotem, opracowanego z uwzględnieniem sposobu obliczania dawki nawozów azotowych mineralnych - uproszczonego bilansu azotu, który określony jest w załączniku nr 8 do Programu.

Obliczenia maksymalnych dawek azotu

Podmiot, który nie jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, przestrzega zakazu stosowania nawozów w dawkach nieprzekraczających maksymalnych ilości azotu działającego ze wszystkich źródeł określonych w tabeli 14 załącznika nr 9 do Programu dla upraw w plonie głównym, dla plonów uzyskiwanych w warunkach uregulowanego odczynu gleby, zbilansowanego nawożenia azotem, fosforem i potasem (NPK) i stosowania integrowanej ochrony roślin.

Jeżeli podmiot, który nie jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, opracuje plan nawożenia azotem, stosuje dawki nawozów zgodnie z opracowanym planem.

Sposób dokumentowania realizacji Programu

Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, są zobowiązane do przechowywania przez okres 3 lat od dnia zakończenia obowiązywania albo zakończenia nawożenia:

- umów przekazania i przyjęcia nawozów naturalnych (odchodów zwierzęcych) zgodnie z określonymi w tych przepisach zasadami przechowywania tych umów;
- dokumentów, które muszą posiadać podmioty zakładające uprawy jesienią po późno zbieranych przedplonach, buraku cukrowym, kukurydzy lub późnych warzywach, których nie dotyczy termin stosowania nawozów naturalnych stałych i płynnych oraz nawozów mineralnych na gruntach ornych.

Podmioty prowadzące produkcję rolną oraz podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, gospodarujące na powierzchni **większej lub równej 10 ha użytków rolnych** lub utrzymujące zwierzęta gospodarskie **w liczbie większej lub równej 10 DJP** wg stanu średniorocznego, są zobowiązane do:

- posiadania planu nawożenia azotem albo obliczenia maksymalnych dawek azotu;
- prowadzenia ewidencji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem, zawierającej informacje o:
 - dacie stosowania nawozu,
 - rodzaju uprawy i powierzchni uprawy, na której został zastosowany nawóz,
 - rodzaju zastosowanego nawozu,
 - zastosowanej dawce nawozu,
 - terminie przyorania nawozu naturalnego, w przypadku zastosowania tego nawozu na terenie o dużym nachyleniu.

Ewidencję zabiegów prowadzi się w postaci papierowej, w formie zapisów własnych, arkuszy, dzienników lub książki nawozowej, lub w postaci elektronicznej. Wzór ewidencji zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem został określony w załączniku do Programu.

Ww. dokumenty należy przechowywać przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie posiadanego planu nawożenia, planu nawożenia azotem albo obliczeń maksymalnych dawek azotu.

Tych przepisów nie stosuje się do nawożenia upraw pod osłonami (szklarnie, inspekty, namioty foliowe) oraz upraw kontenerowych, wykorzystujących technologię zamkniętego obiegu nawozów i wody.

Wymogi dotyczące ochrony dzikiego ptactwa, siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

Rolnicy, których gospodarstwa rolne lub ich część są położone na obszarze Natura 2000 są zobowiązani do przestrzegania wymagań obligatoryjnych wynikających z planów zadań ochronnych albo planów ochrony w zakresie dotyczącym gatunków ptaków objętych ochroną (dyrektywa ptasia) i/lub siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt i roślin objętych ochroną (dyrektywa siedliskowa).

Ponadto bez stosownego pozwolenia zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Na obszarze całego kraju obowiązuje również rolników przestrzeganie zakazu niszczenia siedlisk i ostoi będących obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania ptaków podlegających ochronie.

Ponadto w strefach ochrony ostoi miejsc rozrodu i regularnego przebywania ptaków zabrania się wycinania drzew lub krzewów, dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków, wznoszenia obiektów, instalacji i urządzeń. Zakaz ten nie dotyczy osób posiadających zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska na dokonanie tych czynności.

Wymogi dotyczące stosowania środków ochrony roślin

Rolnicy, którzy stosują środki ochrony roślin zobowiązani są do:

- stosowania wyłącznie środków ochrony roślin dopuszczonych do obrotu,
- stosowania i przechowywania środków ochrony roślin zgodnie z etykietami,
- posiadania aktualnego zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin,
- stosowania środków ochrony roślin wyłącznie sprzętem sprawnym technicznie (wymagana jest faktura zakupu dla opryskiwaczy nie starszych niż 5 lat lub potwierdzenie sprawności opryskiwacza wystawione przez właściwą stację kontroli dla pozostałych).

Bezpieczeństwo żywności

Rolnicy, którzy wprowadzają do obrotu żywność w ramach podstawowej produkcji roślinnej zobowiązani są do:

- przestrzegania zakazu wprowadzania na rynek żywności, która jest szkodliwa dla zdrowia lub nie nadaje się do spożycia przez ludzi,
- postępowania z odpadami i substancjami niebezpiecznymi w taki sposób, aby uniemożliwić zanieczyszczenie produktów roślinnych,
- zapewnienia identyfikowalności żywności dostarczanej rolnikowi i tej, którą rolnik dostarczał na rynek (z wyjątkiem żywności dostarczonej bezpośrednio konsumentowi końcowemu lub zakładom prowadzącym handel detaliczny z przeznaczeniem dla konsumenta końcowego), w szczególności poprzez prowadzenie i przechowywanie dokumentacji dotyczącej kupna i sprzedaży,
- stosowania środków ochrony roślin i produktów biobójczych zgodnie z oznakowaniem lub etykietą i prowadzenia dokumentacji dotyczącej ich stosowania,
- przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu jako żywność produktów zawierających pozostałości pestycydów przekraczające największe dopuszczalne poziomy,
- natychmiastowego przeprowadzenia postępowania mającego na celu wycofanie z rynku żywności oraz powiadomienia o tym konsumentów, w przypadku stwierdzenia, że wyprodukowana żywność jest niezgodna z wymogami bezpieczeństwa żywności.

Źródło: [Normy i wymogi wzajemnej zgodności - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](#)

*